EMIL ZILLIACUS

HELLENIKA

STOCKHOLM: ALBERT BONNIER

HELSINGFORS: HOLGER SCHILDT

HELSINGFORS 1917

SIMELII ARFVINGARS BOKTRYCKERI

PROLOG

Vid soluret.

Hur ofta stod jag icke lutad öfver
din marmortafla, där jag kunde följa
i ebb och flod den ljusets ljufva bölja,
den heta solvåg, som min själ behöfver.
Nu når mig åter doft af ros och klöfver.
Soldisets slöjor färg och former hõlja,
och varma vågor strandens stenar skölja
med dämpadt brus, som skänker ro och söfver.
Jag står i solen, solur, men mig tyckes
som skuggan af den smala koppartenen
vidgades, växte, spred sig öfver stenen
och tätnade och skymde solljus skifva.

-

Se rymdens klarhet är ett felfritt smyckes,
men i mitt sinne mörka skyar drifva.
Juli 1915.

HELLENIKA
1915-1917

På Charons färja.

Den gamle.

Allt han haft för händer
lyktadt är, fullbordadt.
Fiender och fränder
farit sina färde,
afundsmän och vänner.
Nyligen han jordat
äldste, älsklingsson.
Myndighet och ära,
maktlös oväns hån,
rika ägodelar
-
allt hvad andra prisa,
allt som fordom lifvet

gaf dess glans och värde,
vardt för längesedan
glömdt och öfvergifvet.
Alla trösteordens
intighet han känner.
Ingen bot och lisa
lifvets blomstersångar
mer för honom bära.
Enda ört, som helar,
gror på underjordens
asfodelos-ångar.
Mörka skuggor falla.
Färjan nalkas redan
töcknig nejd, som alla
vandrare välkomnar.
Armarna han sträcker
mot dess skumma strand,
mot det tysta land
där den trötte somnar,
där ej morgon bräcker.

Jungfrun.

»Fåfäng längtan drömhet
i det dolda brunnit.

År af sparad ömhet
utan spår försvunnit.
Oförbrukad ligger
i min själ en kvinnas
största rikedom.
Under enslig vaka
ingen mig skall minnas
såsom mor och maka.
Ingen manlig trånad
mötte min och kom mig
att slå ut i blom.
Ingen kärlek väckte
evighet inom mig.
Ofödt framtidssläkte
slumrar i mitt sköte.
Ej om lust jag tigger,
ljufva solskensvårar,
glädjen, lyckoruset
skänk mig sorg, beskär mig
törnetagg och tårar,
lif, som slår och sårar!
Om blott vägen bär mig
åter upp mot ljuset,
leende jag går till

strid och kval och nöd.
Allt inom mig trår till
nya morgnars möte,
trår till dagars blånad,
trår till kvällars glöd.»

Gossen.

Alfvens kalla dimma
tätnar hastigt. Solens
sista, bleka strimma
ännu en gång tänder
gyllne lockars glans.
Som af daggen lögadt
lyser än violens
blåa djup i ögat,
där de åtta årens
ljusa drömmar dröja
under ögonhårens
långa silkesfrans.
Redan lifvets stränder
skymmer tōcknets slöja.
Som en syn ur vårens,
morgonljusets värld,
skär och spenslig står han

drömmande i stäfven.
Honom ej förskräcker
färjans tunga färd
genom mörka säfven.
Öde ensamheten
ingen oro väcker.
Lyckligt omedveten,
soligt sorglös går han
in i evigheten.

Gammal visdom.

En grym och gammal visdomsregel bjöd,
att om en man till lifvet återvände
en svunnen man, som redan ansetts död
då fick han vandra ensam, i elände,
från altaren och tempel utesluten
och främmande för fränderna från förr.
Och närmade han sig en kojas dörr,
då blef en rigel strax för dörren skjuten.
All lifsgemenskap honom var förmenad,
han var en dödsmärkt man, en smittosjuk,
till dess att han med helga offerbruk
och böner likt en nyfödd blifvit renad.

Så är i sanning: födas bör på nytt
den man, som redan varit döden nära;
en ledsven, följande för långt på färden
mot mörkrets länder en af sina kära;
en sargad själ, som bort från denna världen
emot en annan redan halfvägs flytt.
Han lefver, främmande för lifvets rike,
ej människors, men skuggors vederlike.
Sin vanda väg han vandrar döf och blind
och känslolös som vägens marmorhermer.
Så finner han en dag, att solen värmer,
att sommarns sunnan fläktar mot hans kind.
Han hör hur vinden susar, vattnet rinner,
han ser hur solnedgångens färgspel brinner.
Han varsnar blommornas och binas värld,
han står med blicken riktad mot den höga
och blåa skyn, dår af en fågels färd
hans öga fängslas likt ett barnaöga.
I spridda strålar lifvets värme når
och tinar upp hans väsens frusna grunder.
Och omedveten som ett barn han går
i storögd undran fram mot nya under.

Argaios' offer.

På altaret af mossbelupen sten
bland offerlämningar af hvitnadt ben
Argaios lägger enkla förstlingsgåfvor
af trädens frukt och fältens sommarhåfvor:
saftfyllda fikon, gula hveteax
och honung, glimmande i kakans vax.
-
Åt dig, o Zeus, som skänker sol och skugga
och sommarns rika skördar eller njugga,
vår stränge tuktare, vårt skydd och hägn!
Jag tackar dig, men ej för vårens regn
och ej för mina odlingsmarkers mylla
och ej för axen, hvilka nu förgylla
med guld, som böljar, mina åkerfält,
och ej för trädens fikontyngda grenar
på detta altare jag gåfvor ställt.
Jag tackar dig för mina täppors stenar.
Jag tackar dig för långa sommarglöden,
som tvingat mig att leda källors flöden
till torra rankor och till träd, som törsta.
Ty musklers stål jag fick och så det största,
en vaken vilja, målmedveten, stark,
i årens strid mot sol och stenig mark.

Si jag vill hellre slita ondt och svälta
och härdas hård i kamp och mannatukt
i våra klippiga och karga länder
än dåsa bort på palmbevuxna stränder
och plocka sagans söta lotosfrukt
i ökenfloders fruktbart feta delta.
Jag vet att vindars våld, som plantan röner,
gör henne fri och stark, ej pålens stöd,
och hellre än i vekligt öfverflöd
jag vill i armod fostra mina söner.

Brunnarna.

Två brunnar såg jag. Stum
var vattnets stämma i den ena brunnen.
Den gröna ytan låg där mörk och skum,
af slem och svarta alger öfverspunnen.
Men i ett böljande och ändlöst tåg
de dödes skaror vandrade till randen,
och girigt mot dess vattenrund jag såg
dem sträcka handen.
Där trängdes alla de,
som sjukdom tärt och sorg i långa nätter,
de hvilkas lefnad var ett enda ve

och hets och nederlag och oförrätter;'
ty hvar och en, som efter eget val
en enda skål af detta vatten tömde,
sitt lif med alla lidanden och kval
och smärtor glömde.
Som skimrande kristall
den andra brunnens vattenstråle blänkte,
och klart var sorlet af dess droppars fall
i bäckenet, där silfverskummet stänkte.
Och den af skuggorna på sista färd,
som släckt sin törst i denna källas flöden,
ogrumladt mindes i de dödes värld
sin lefnads öden.
Med hårda härskardrag
och händerna ännu kring vapnen knutna,
eröfrarn kom från härnadståg och slag:
> > Ur allt mitt redan falnande förflutna
jag räddar minnet af mitt segerrus,
när genom eld och blod jag städer stormat,
min vapenmakt, som länder lagt i grus
och riken format. > >
Med blickens feberglöd
i anletets liksom förblödda blekhet
stod älskarn där, och het hans stämma ljöd:

»Jag minnas vill en midjas vidjevekhet,
den ljufva doft af hennes hy och hår,
som ännu här mitt blod i brand försätter,
den barm som bar af mina tänder spår
i heta nätter.»
Vagnlänkaren steg fram
med segerbindel virad kring sin panna.
> >Ett vill jag minnas: hur i moln af damm
mitt spann jag styr och tvingar det att stanna,
när såsom segrare jag nått mitt mål,
hur hyllningsropens starka stormflod svallar
mot mig från hippodromens jätteskål,
från pelarballar.»
Så följde bikt på bikt
vid vattnets rand, och ännu många andra
i lifsförsjunkenhet och tillförsikt
jag såg till brunnens marmorbäcken vandra
från hvar sin gärning och från hvar sin trakt,
men allas bleka pannor såg jag smycka
en återglans af härlighet och makt,
af lefnadslycka.
En man, en enda man
en främling syntes mig i denna skara.
I snärjande och tunga tankars bann

han tycktes ofrånkomligt fången vara.
Blef honom plåga blott och sorg beskärd,
var han på alla lifvets fröjder rånad?
Han bidade vid brunnen, böjd och tärd,
i förtid grånad.
Dock till bassängens rand
han gick omsider långsamt fram och lade
på skålens grepe dröjande sin hand,
men hejdades af grannens röst, som sade:
>>Du vandrat vilse. Bot för dig och tröst
den andra brunnens mörka flöden gömma.
Drick där det kval, som bräddade ditt bröst,
du då skall glömma.»>
Då såg han upp, då drog
ett klarnadt skimmer öfver anletsdragen
som när det ljusnar i en enslig skog,
en dunkel skog, af regnets droppar tvagen;
ur disig rymd bland stammars pelarrad
sig smyger solens första, bleka strimma;
i spindelväfvar och på barr och blad
daggpärlor glimma.
Så sade han: »Min vän,
jag söker icke glömskans tröst och lisa;
mitt jordelif jag lefde om igen

och skyllde ej på ödets orättvisa.
Väl har jag rikligt, mer än rikligt fått
min del af allt det kval, som slår och sårar,
men när jag tänker på den tid som gått,
jag ler i tårar.
Vid evighetens port
jag under alla mina minnen dignar.
Mitt stackars ringa lif- och dock så stort-
med allt ditt elände jag dig välsignar!
Den lyckans råga, som blef mig beskärd,
ej ensam bringar själens skörd att mogna,
men sorgen gör till ädel offergärd
oss redobogna.
Ty den, blott den förmår
att vidga ut vårt väsens trånga gränser.
Den kommer oss att se den tysta tår,
som i en annans trötta öga glänser.
Och alla mindervärda ting och små
inför den smälta ned som vax för flamman,
och aldrig lyckan tvenne hjärtan så
kan svetsa samman.
Jag lärt att sorgen hör
till lyckan, liksom skuggan hör till ljuset,
och midt i lifvets ljusa rösters kör

af Acheron förnam jag städse bruset.
Den enkla lyckan i att upprätt stå
vet endast den, som blef till marken slagen,
och den, som länge måst i mörker gå,
är solbetagen.
Hur tomt ett paradis,
hur armt ett lif, som endast glädje skördat,
som ej i lidande sin lyckas pris,
sin sällhets pris i ångest återbördat.
Den människan blott lifvets fullhet når,
hvars lefnadstråd af ljus och mörker tvinnas.
Allt hvad mig lifvet skänkt af lust, af sår,
allt vill jag minnas! > >

Thalatta.

I.

Hur ljus är världen ej för den, som styr
mot fjärran land och fjärran äfventyr!
Som hvita fålar hafvets vågor ila,
och skeppet häfves högt på deras rygg.
Se skepparen vid roderstången trygg,
hör männens muntra sång på hundramila
och villsam färd för solig sommarvind

med salta sjöars stänk på däck och kind!

II.

Det svarta skeppet står på skyddad strand

-

dess sidor starka pinjestammar stötta

och männen hvila, törstande och trötta,

kring elden lägrade på golfens sand.

--

En svinrygg steks på spett, och vinet strömmar

rödglimmande ur lädersäckens sprund,

och skrock och äfventyr och framtidsdrömmar

förtäljas nu vid lägereldens rund.

Det skymmer hastigt. Kvällens glöd försvinner,

och natten nalkas med sin stjärnechor.

På fästet stjärna invid stjärna brinner

så sällsamt gnistrande och klar och stor.

I vindlös stillhet natten går mot gryning,

och elden slocknar, stjärneljuset släckes.

I ljusnad rymd den första vinden väckes

och krusar hafvets oljeblanka dyning.

III.

Där stiger fram ur lätta morgondimmor

en hög och kägelformad marmorō.

Den ädla stenen lyser hvit som snö
mot bergets gråa grund i smala strimmor ;
ett bildbart stoff i klippans dunkla sköte
i blindhet bidande en skaparhand,
som konstens lif i liflös massa göte
och sprängde bunden skönhets hårda band;
i formlös väntan att slå ut och blomma
i former, strålande och skönhetsfromma.

IV.

På öde haf, på vindlös vattenspegel
sitt hvita skimmer sommarmånen sprider,
och under stilla rodd, med slappa segel,
i långsam fart det svarta skeppet glider.
Kring stäf och sidor mareldsgnistor glimma,
från hvarje årblad droppar silfradt stänk.
Af glitterhvirflar väfves, länk för länk,
kölvattnets dallrande och ljusa strimma.

V.

Den heta sommardagens stilla bris
mot kvällningstimman mattas af och somnar.
Med blåa berg i fjärran värmedis
det stora landet seglaren välkomnar.
Nu sjunker solen bakom bergens kam,

i purpurglöd det blåa diset färgas,
och åror sättas ut och seglen bärgas
och skeppet ros i stjärneskimmer fram
mot eldarna i vågsköljdt Syrakusa,
där seglaren, till ankars utanför,
i nattens doftuppfyllda stillhet hör
den svala, palm bekrönta källan brusa.

Vid Ithaka.

I midnattsstillheten på ångbåtsdäcket
maskinen dunkar doft med jämna slag.
Jag spanar ut mot skum arkipelag
och dröjer ensam kvar vid relingsräcket.
På fjärran kuster måneljuset strömmar,
på öarna med namn af myt och sång.
Till alla õars ö längs glittrets spång
min tanke går, och mina vakna drömmar.
Då skymmes oförmodadt månens strimma.
Ett segel skjuter tätt invid mig fram,
en svart och hög och buktig fartygsstam —
ett spökskepps färd i månljus midnattstimma.
Dess däck är öde, men vid roderstången
där står en liten man med kolsvart skägg

och toppig hufva, mot kajutans vägg,
orörlig, som i djupa tankar fången.
En drömsyn likt försvann det så i natten,
det svarta skeppet, där det ljudlöst gled
i månens strimma, silfrad segelled
på sagans sjö, på mytens mörka vatten.
*
Var det väl hjälten själf som rolös seglade
i junis ljumma natt på jonisk våg,
där än sig samma silfvermåne speglade,
som fordom lyst hans ungdoms hårnadståg?
Dref än hans längtan honom från de jordade,
till vind och vågor från hans trånga graf,
till sista färd den evigt ofullbordade -
mot hemöns strand, på heligt hemlandshaf ?

Under oliver.

Till ett tak sig hvälfva
grå olivers grenar
med sin silfvergrönska
nära klippans rand.
Vindens varma fläktar
svepa mot mig öfver

Öppna fält och föra
med sig doft af bergens
blom och pinjekåda.
Gräsets stänglar skälfva.
Gällt invid mitt öra
spelar gömd cikadan
sommarns sång, som söfver.
Julisol förgyller
strandens hvita stenar,
golfens gula sand.
Sommarns söta nektar
själ och sinnen fyller.
Intet mer att önska
jäktadt hjärta gömmer.
Hvart jag går och hvadan,
sorglös jag förglömmer
här på vågombrusad
odysseisk strand.
Ljusets modersspenar
som ett barn jag diat.
Saligt solberusad,
mättad af att färgens
djupa blå beskåda,
himmelens och hafvets

rymd af dunkelblått,

liksom lyckokrafvets

mål jag redan nått

med den underbara,

enkla lyckan i att

andas blott, att vara.

Gråterskan.

I pinjekronorna sciroccon hviner.

Med tryckande och blygrå töckenbölja

den sveper glödhet öfver bergen fram.

I höga stoder hvirflar vägens damm,

i hvita skyar, hvilka plötsligt hölja

för vandrarns öga byar och ruiner.

Från dunsthöljd rymd den bleka solen strör

sitt månskensliknande och matta skimmer.

I detta dystra stormdagsscenerі

en grafgårdskulle vandrar jag förbi -

och ej blott vindens hvin jag då förnimmer,

en vild och sällsam klagolåt jag hör.

Af låten ledd den lockar och den skrämmer

mot stormen sträfvar jag och uppför kullen.

Invid en nyredd graf, med upplöst hår

en svartklädd kvinna sig för bröstet slår.
Med krökta fingrar gräfver hon i mullen
och vaggar af och an i rytmisk jämmer.
Och denna syn vid tragisk stormmusik

—

på gammal jord den gamla sorgeseden,
en kvinnlig kärleks sista offergärd
den bär mig bort till fjärran forntidsvärld.
Jag ser på öde, stormomsvepta heden
Antigone vid älsklingsbroderns lik.

Klassiska träd.

Cypressen.

Från Irans högslätt, där elddyrkarns händer
i altartjänstens fromma offerakt

-—

en evig låga närde har man sagt
en gång du kom till Medelhafvets stränder.
En stelnad offerlåga lik, på vakt
vid tempeldörrar och vid bålens bränder,
du stod på tröskeln mellan lifvets länder
och underjordens skuggomhöljda trakt.
En sorgens sinnebild, sublim och dyster,

till sarkofager gaf du och idoler
din aromatiska och hårda ved.
Vid helgedomar än och nekropoler
du tyckes mig, i fromma, stränga led,
en vakt af tempeltjänare och myster.

Platanen.

Hell dina grenars grönskande arkader
på heta nejders karga kalkstensgrund!
Dryaden i ditt löfhvalfs jätterund
en syster är till källornas najader.
Mot sommarsolens härjande kaskader
du hägnat gästabud och herdestund,
i seklers sekler, och siestans blund
vid syrsors gälla slummerserenader.
När vandringsmannen ser dig, där en het
och vindlös sommardag han framåt hastar
af törst försmäktande i middagsglöden,
då jublar han i hjärtat, ty han vet
att i din skuggas svalhet snart han rastar
invid en klar och kylig källas flöden.

Olivträdet.

Du träd för sceptern och för herdestafven,
du minner oss, hvarhelst i silfverglans

du reser dig vid sjöarna och hafven,
om grekisk odling och om gammal ans.
Från vaggan följde du en man till grafven.
Ur dina frukter lifvets nödtorft vanns.
Du skänkte salfvors balsam och du gaf en
kringjublad segrare hans segerkrans.
Af lugnet är du ej en bild, af friden:
för minsta fläkt ditt lätta löfverk skälfver.
Men midt i stormen står du stark och fri.
På knotig stam, liksom i kval förvriden,
för oss en ädel föresyn, du hvälfver
i solljus rymd din kronas harmoni.

Vinrankan.

En moder var du, vild och stark och fri.
I soltorr luft bland sluttningarnas stenar
du räckte gifmildt dina rankors spenar
och gaf den törstande och trötte di.
Din saft var ljuf. Den makt, som låg däri,
med allnaturen människan förenar.
Den eggar, döfvar, och den sölar, renar,
den väcker dans och sång och skratt och skri.
Och allt det frodiga i fantasien
låg gömdt och bidande i vindrufsklasen -

all lifvets lust, all lifvets skräck för lien.
Och sten och ton och ord slog ut i blomma,
och skaldesyner föddes ur extasen -
priapiskt komiska och tragiskt fromma.

Arkadisk vår.

Af smulten vintersnö i vårens månad
längs alla branter strida bäckar skvala,
och lejongula bergen stå och kala
mot tidig morgonhimmels ljusa blånad.
En mossig ek, som sett sin löfskrud rånad,
med bruna knoppar vaknar ur sin dvala.
På betesfälten spinnes nu den svala
och förstlingsbleka grönskans späda spånad.
Bland mörka myrtensnår och timjanris
sitt första färgstänk redan våren strör
med djupblå iris, röda anemoner.
Och likt en glömd och gammal poesis
nyväckta eko jag i fjärran hör
en enkel herdepipas klara toner.

Febernatt.

I sumpig febertrakt med giftig dimma
och tungt och tropiskt kvalm en sommarnatt
på värdshusbädden törstande och matt
jag vred mig sömnlös timma efter timma.
Och när jag sömnens vingsus fick förnimma,
ur dröm och dvala ständigt upp jag spratt,
ty under citterspel och sång och skratt
på småstadsgatan hördes folket stimma.
Med poppelskuggan genom öppet fönster
det hetsande och hvita fullmånsljuset
på golfvet tecknade ett rörligt mönster.
Och utanför förnam jag hela natten
det farligt frestande och svala bruset
af gatubrunnens giftbemängda vatten.

Middagsglöd.

Jag vandrat vill en solhet sommardag
och spanar trött, med alla sinnen spända,
men hōr ej annat än mitt hjärtas slag
och ser blott snår och klippor, solförbrända.
I glödgadt lufthaf dallrar ej ett drag.
Men solens skoningslösa pilar tända
i bergets ytor, vid sitt nederslag,

reflexer som med glödhvitt glimmer blända.
Bland tistlar irrar jag och törnesnår.
Försmäktande jag vacklar fram och söker
ett träd, ett löfhvalf, som mig kunde värna.
Jag vet att smygande i mina spår
den dolska middagstimmans dämon kröker
i lystnad klorna kring min tomma hjärna.

Månsken.

Af solnedgångens sista färgspel dör
reflexens purpurton på pelarraden.
Sitt första skimmer öfver skönhetsstaden
från djupblå sammetshimmel månen strör.
De ljufva timmarna som tempelmör
i tystnad skrida, medan ljuskaskaden
i cellan strömmar, öfver kolonnaden
och kullarna och fälten utanför.
Med stängda luckor sofva redan husen
bland Örtagårdarna i nattens timma.
Blott vinden vakar, doftande och varm.
I månbelyst och dimblått fjärran ljusen
kring golfens attiskt rena rundning glimma
som ädelstenar på en kvinnobarm.

Attiska grafvar.

I.

Hvar än bland minnesvårdarna jag gick,
vid Keramerkos, i museets salar,
sitt högtidsspråk den nötta stenen talar
om ljufva kvinnor, män med ädelt skick.
Och lefnadsmod och skönhetströst jag fick
på stilla vallfart till de dödas dalar,
ty mången syn, som än min själ hugsvalar,
ur stenen steg för vandringsmannens blick.
Väl mötte sorgen mig och afskedssmärtan,
och länge, länge dvalts i skuggors ängd
de människor, som reste dessa vårdar.
Men om det eviga i våra hjärtan
är marmorns maning, och hur rikt bemängd
med rosendoft från lifvets rosengårdar!

II.

I kysk och ädel nakenhet du står
sådan man såg dig i palestran leka,
och än du hör i dina öron eka
den bifallsstorm, som segervinnarn får.
Du drömmer stilla. Solens strålar smeka

med gyllne gloria ditt sköna hår.
Du nått din första ungdoms ljufva vår,
den omedvetet blommande och veka.
Din dröm om vapenbragder och bedrifter,
om festers fröjd och stilla samtalsstunder
i sommarskuggan med en barndomsvän
-
den slocknade, din dröm om lifvets under.
Du dog i förtid, men du lefver än
i skaldens sång och i den vises skrifter.

III.

Din vård har formen af den bröllopsurna,
som för
ett förebud om sälla öden
till bröllopsbadet helig källas flöden,
de evigt sorlande och fjärranburna.
-
Där äro inga festens scener skurna,
ej bröllopsbloss, som tändts vid altarglöden.
Din brudgum nalkades förstulet: Döden,
den fruktade, den sällan frambesvurna.
Du anade ditt väsens rikedom,
men erfor aldrig själf, hur det blir blom

och frukt och frö af vårens spåda knoppar.
På stenhård brudbädd i de dödas stad
du hvilar ensam, men ditt bröllopsbad
dig skänker skyn i morgondaggens droppar.

IV.

Du väljer ädelboret lugn och fri
ur smyckeskrinet en klenod, som glimmar,
och skuggans lek vid dina fötter strimmar
en flätad korg med garn och slända i.
Ditt väsens ursprungsord är harmoni.
Du skydde vägarna, där folket stimmar.
Ditt lif du lefde under tysta timmar
som skönhetsblomma eller arbetsbi.
Där dröjer kvar på mörknad griftesten
ett sällsamt skimmer än, ett återsken
af hemmets helgd och lifvets stilla lycka.
Dig vandraren välsignar: du förstod
en kvinnas plikt att vara om och god,
att vara skön och att sin skönhet smycka.

V.

Än kring din tinning grönskar lifvets lager,
med vett och styrka styr du än ditt hus,
men redan dröjande din tanke drager

till hvilans nejder, svarta popplars sus.
Mot öfvermod, som bländar och betager,
din djupa trygghet är som guld mot grus,
och aldrig var en middagstimmas dager
mer skön än detta ädla aftonljus.
Du uppbär mänskligheten kungakrona,
behärskad, luttrad, hjärtegod och vis,
och redan nära alltings ursprungskälla.
En dödlig är du, men du kunde trona
i gudars samkväm på den stora fris,
som slingrar sig kring Jungfruns tempelcella.

VI.

Hvart mänskolif bar något sjukt och splittradt,
som hvarje ros har burit mask och tagg,
och icke endast färg och doft och dagg,
hvars droppar dallrande i solen glittrat.
Det som förmätet i oss var, förbittradt,
allt hvad vi ägt af afund eller agg
vårt väsens dunkla bottensats af slagg
må det förgätet varda och förvittradt.
-
Ack, om en gång oss minnet kunde bära
omutligt ärlige i ve och väl

och ädelt lödige i lif och lära;

om oss man mindes härlige och hele

som blomman, doften af en mänskosjäl

evärdligt andas i en attisk stele.

ORIENTALIA
1914

Ett möte.

Gators gny och torgens trånga vimmel
flydde jag och stadens skumma hus,
trånande till luft och haf och himmel,
vindars fläkt och gröna kronors sus.
Och en höjd jag nådde, där i tankar
irrande jag kunde osedd gå.
Under mig, med seglare för ankar
lyste golfen djup och dunkelblå.
Bortom kullarna jag såg af staden
blott moskéens hvita minaret.
I platanens krona skälfde bladen.
Allt var ro och ostörd ensamhet.
Af ett vatten hördes sakta bruset,
sval var skuggan vid platanens stam.
Fjärran hägrade i middagsljuset

ökenbergens ked med kam vid kam.
Och det var som ändtligen en egen,
efterlängtad tillflyktsort jag fann.
Men när åter dit jag styrde stegen,
satt orörlig där en ensam man.
Morgontidigt och i kvällens timma
var han där, förblef där, när jag gick.
Under mantelns hufva såg jag glimma
rolöst het en sjuk och plågad blick.
Staden skydde han, dess gråt och gamman,
människornas ögon, lifvets larm.
Hörde vi måhända hemligt samman,
bar han samma tomhet i sin barm?
Han och jag
vi voro kanske båda
främlingar i lifvets främlingsland,
flyktingar som samma stigar tråda,
vilsne vandrare i öknars sand.
Tyst, orörlig satt han, liksom frusen
midt i sommarsolens heta sken,
och bland grönskan lyste hvit burnusen
som ett block af bländhvit marmorsten.
Fjärranfrån han skönjdes, och det var mig,
där jag nalkades längs bergets brant,

som den ofta trådda stigen bar mig
mot en okänd vän, en anförvant.
Hvad jag ville visste jag väl föga,
då en dag jag snabbt mot honom gick,
men jag motades af mannens öga,
af ett budskap i hans mörka blick.
Mantelhufvan slog han så tillbaka,
blottande för sommarns sol och vind
en till hälften bortfrätt, spetälsk haka
och en sårig, spetälsk smittad kind.

Agaven.

I ödmjuk bidan på sin blomningstimma
vid dammig allfarväg agaven står,
men vår och sommar fly för fukt och dimma,
i strida skurar vinterregnet slår.
Och mandelträdet och mimosan blomma
på nytt i löftesrik och nyfödd vår.
Agaven ensam ser en rad af tomma
och dammiga och väntanstunga år.
Men så en vår, når rosenslingor vira
sin krans som hvita murar blombeströr,
agaven skjuter upp sin smäckra spira,

sitt himmelsträfvande och stolta rör.
Den stund är när, då lifvet sig förbarmar
och korar den, som bidat utanför.
Med blomsterklasarna på sträckta armar
agaven står i högtidsskrud och dör.

Karavanen.

Och karavanen går och går
sin gång i stiglös öken.
Den gått i myriader år.
Mot gula aftonhimmeln står
från lägerelden röken.
Ej susar strå, ej rasslar rõ.
Vid fjärran himlaranden,
där sandens stela vågor dö,
oasen, öknens gröna ō,
med palmers sus vid stranden.
Hvad är den tunga börda värd,
som tröga lastdjur bära?
Förgiftad pil och spjut och svärd
att värna hjord och lägerhärd
och känslig ökenära.
Och fäst vid sirad sadelbom

emalj och silfversmiden.
I gamla mattors rikedom
oasens örtgård står i blom
i gyllentråd och siden.
Och den vid lägerbålets brand
förvägen vågar leta,
han skymtar under dok och band
en liten hennafärgad hand
och ögon ökenheta.
Och karavanen går och går
sin gång i ökenlanden.
Den går i myriader år.
Men lidelsen, som solhet trår,
och hvarje leende och tår
och smärtan i förgiftadt sår
allt plånas ut som lätta spår
i öde ökensanden.

HYPERBOREA
1915-1917

Vår flagga.

Till hamnen mig lockade masternas skog,
till skeppen som komma och fara.
I majdagens blånande klarhet där slog
för vårens vindar en Dannebrog
med ljusa färger och klara.
Och där lyste en flagga, som städse förmått
mina minnen och drömmar nära.
Den lyste i solguld och himmelsblått,
det var som hade den duken fått
all rymdens renhet att bära.
En flagga, en fana: en skön symbol
för allt hvad vårt eget vi kalla,
vår forntids minnen, vår framtids mål,
det land som vi värna med ord och med stål,
med hvilket vi stå eller falla.

Vår flagga med sparsamma strålar af ljus
är väfd af mörker och dimma.
Från stången öfver vårt härjade hus
den fladdrar med stormslitna furors sus
i höstnattens oväderstimma.
Vår svaghet och styrka, vår stolthet och skam
den trasiga duken ropar,
förbittrade fejder stam emot stam,
vår feghet och modet, som fört oss fram
till kamp mot förtryckarehopar.
Vår sega förtröstan, vår envisa tro
på ett under som aldrig fullbordas,
på en vaknande vår för det land där vi bo,
där fäderna slumra i griftens ro,.
där vi själfva en gång skola jordas.
Den ojämna strid, som vår arfvedel vardt,
vi strida med krafter som svikta.
Ett fattigt förflutet, en framtid i svart
--
hvar skymtar en ljusnande strimma och hvart,
hvart kunna vi blickarna rikta?
Oss snärjer mörker och köld och nöd
i täta och tätnande ringar.
Blir aldrig natten till morgonglöd?

Och väntar oss, öde, ej annat än död
eller lif, som tynar och tingar?
Maj 1915.

Vingen.

Molnfri sommarsolen sprider
ljuskaskader öfver ängen.
Genom späda björkars hängen
strålarna i dungen dugga.
Men då glider
dunkel skugga
öfver tankarna och tingen,
skymmer sommardagens ljus
skuggan af den stora vingen.
Sakta sommarvindar susa.
Fåglars sång och surr af bien,
som berusade beskatta
blommorna i ängens matta,
än ej mejade af lien.
Men den ljusa
melodien
öfver tankarna och tingen
drunknar i ett dunkelt brus

bruset af den stora vingen.

-

Andraken.

Andraken lyfter tung från sumpig strand.
Metalliskt skimrande, med skarpa gränser,
hans gula näbb och halsens hvita rand,
hans bruna bröst och gröna hufva glänser.
Ett skott. Han sjunker samman, tumlar ned
mot rostbrun såf och svarta gyttjepõlar,
och blod besudlar vingens brutna led
och dy den granna fjäderskruden sõlar.
Han glömt sig kvar i grå novembervärld,
där trist och kallt ett stilla höstregn duggar.
De andra redan sträcka vingsnabb färd
mot ökenflodernas papyrusruggar.

Cor ultimum moriens.

Om ödet vill att äfven jag skall samla
och lägga lugnt och långsamt år till år
till dess en dag som gammal bland de gamla,
de riktigt åldersdignande jag står

må blicken skymmas då och handen famla,
mitt hufvud skaka under snöhvitt hår,
må mina tankars torn och tinnar ramla
och vittra bort bland glömskans tistelsnår.
Men som en vilsegången, ensam man
i ångest ber om ljus ur molnens refva,
när allt i mörker och i moln försvann,
om ett jag ber för vandringsdagens slut:
att ej mitt hjärta jag må öfverlefva,
ej se min känslas källsprång sina ut.

Vox intima.

Hur späd och hur liten var du ej då,
den dag du lades på båren!
Men tiden rinner och åren gå,
och du växer och växer med åren.
-
Af det som vore och det som var
en sållsam helhet jag danar
af det som i minnet jag äger kvar
och det som jag drömmande anar.
Du måste ju stå för mig större än han,
som då var den mindre och yngre.

Med honom långsamt du mognar till man,
och saknaden blir blott tyngre.
I gossedrömmarnas ljufvaste skir
du stod, i den vaknande våren,
och sådan i minnet du städse förblir,
hur än du må växa med åren.
Och när en gång kring min hufvudgård ·
det skymmer och ljuset ger vika,
du står mig till mötes i skuggornas värld,
en pilt och en man tillika.

Vattendroppen.

Ej alla ärfde samma stolta makt
att stå i strid och stora offer bringa,
dock blef i allas våra själar lagdt
ett grobart frō till storhet i det ringa.
Ej blott i flod och sjö och ändlöst haf
i vattendroppen rymden återspeglas.
Af klarhetslängtan och af helhetskraf
kan hvarje gärnings lödighet beseglas.

Gnistan.

En uppgift sökte jag, ett mål
att lefva för, att ära,
en gnista från ett heligt bål
att skydda och att nära.
Jag sökte gnistan hvar jag såg
en annans eldhärd röka.
Min egen tycktes mig för låg,
där gitte jag ej söka.
Men hvad jag sökt i andras värld
och vida kring i landet,
en afton vid min egen härd
jag oförmodadt fann det.
Af känslor och af minnen närd
den gnistan blef en låga,
en altareld, en offergärd
af bräddfullt hjärtas råga.
Om än den lågan ej är ljus,
om ej den skiner vida,
min egen är den, i mitt hus
sin glans dess strålar sprida.
Och när en gång den flämtar matt
och slocknar, ej jag klagar.
Den lyste upp min längsta natt
och långa, mörka dagar.

Nel mezzo del cammin

Du lät, o lif, mig halfva vägen gå
i sommarsol, förhoppningars fullbordan.
Jag visste föga hur du kunde slå
med höstens skurar, isig vinternordan.
Du trodde väl, att ej jag ägde nog
af mod och kraft att tunga marter lida.
Du gaf dig tid. Du kunde tåligt bida.
Så måttade du lugnt och kallt -
och slog.
Jag vacklade för lömskt och hastigt slag,
bedöfvad, blodig, undergången nära.
Du räknat rätt: jag kunde slaget bära
och upprätt står jag än den dag i dag.
Nåväl, du grymma lif, du rika lif,
räck mig din krans, som ros och törne smycka.
Jag redo är på samma villkor: gif
mig åter samma lidande och lycka.

Epilog.

Oförstådda

gåtor bida lösningen med dunkelt hot.

Aldrig trådda

stigar locka vandringsmannens trötta fot.

Oförskyllda

sorger stärka trots sin tunga törnekrans.

Solförgyllda

minnen lysa med en oförgänglig glans.

INNEHÅLL.

Prolog vid soluret.

På Charons färja

I. Den gamle

II. Jungfrun

III. Gossen

Gammal visdom.

Argaios' offer.

Brunnarna

Thalatta, I-V

Vid Ithaka .

Under oliver

Gråterskan.

Hellenika.

Klassiska tråd

I. Cypressen

II. Platanen.

III. Olivträdet.

IV. Vinrankan.

Arkadisk vår

Febernatt

Middagsglöd

Månsken.

Attiska grafvar, I-VI

Orientalia.

Ett möte.

Agaven.

Karavanen

Vår flagga

Hyperborea.

Vingen

Andraken

Cor ultimum moriens

Vox intima .

Vattendroppen

Gnistan

Nel mezzo del cammin

Epilog

Titelvinjetten efter en grekisk vasmålning.

Zilliacus, Emil, 1878-1961.

Hellenika. Dikter

3 1951 001 082 140 V

STOCKHOLM

ALB BONNIER

PRIS KR3:50

HELSINGFORS

HOLGERSCHILDT

PRIS MK 6:25